

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre — — — — — 6 korona — fillér
Félévre — — — — — 3 „ —
Negyedévre — — — — — 1 „ 50 „
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felolós szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.
A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők, (Rákóczy-utca 25. sz.)
Hirdetések jutányos áron vételnek fel.
Nyiltér sora 40 fillér.
A lap megjelenik minden szerdán.

Szatmár tiltakozik.

Lélekemelő, impozáns, lelkesedéstől áthatott volt az a népgyűlés, melyre vasárnap délután pártkülönbség nélkül összegyűlt városunk polgársága, hogy felemelje vétőjét a katonai követelések törvényerőre emelése ellen, melyek újabb, el nem viselhető terheket rónának az ország lakosainak vállaira.

Együtt volt ott az intelligencia és a polgárság, kikhez a lelkesült tanuló ifjuság is csatlakozott. A nemzeti érdekek harcosságait, a Budapestről érkezett országgyűlési képviselőket oly szeretettel és akkora ünnepléssel fogadták, hogy bevonulásuk a városba valóságos diadalmenet volt.

A két tiltakozó felirat után ezzel a népgyűléssel megkoszorúzza városunk polgársága azon loyális és korrekt magatartását, melyet e fontos nemzeti kérdésben az első pillanattól elfoglalt.

Leczke volt ez a város kormányparti képviselőjének, ki kerületével ellentétbe helyezkedve lándzsát tört a katonai javaslatok mellett, s az első közt sietett szolgálatait felajánlani a kormánynak.

Intő szó volt Hieronymy Károly részére, hogy keressen magának Szatmárnál jobb hazát, mert az itteni polgárság bizalmát eljátszotta teljes mértékben.

Figyelmeztetés volt azoknak, kik a képviselőválasztások idején vakon rohannak a hatalom szekere után, s látszólagos előnyökért oda vetik közprédára az országos nagy érdekeket.

Tisztelet és becsülés Szatmár polgárságának, amiért ezt a szép napot olyan ünnepélyessé avatta, hogy méltán tekinthet felénk minden szem, s büszkén állíthatja oda példaképnek a szatmáriak komoly, méltóságteljes magatartását.

A szocialisták.

Úgy belekeveredtek a mi szocialistáink bizonyos konferenciákba, hogy ki sem találunk belőlük. Már több mint félesztendeje ezafolgatják őket, de még mindig nem elég. Úgy látszik fáj a tyukszem! Rigódiak volna rajtuk már az őszszel is, ha a konferenciák tételei és bizonyítékai helyett nem a gyanúsítás és moeskolódás került volna a foguk alá; de így akkoriban egyetlen tételt sem vettek bírálat alá, bár folyton-folyvást vagdalóztak ellenük.

Mit is beszéltek hát a gyűléseken?

Egyik szónokuk a rendes mód szerint elmondta, hogy a társadalom a munkás emberrel szemben igazságtalan; „tehát jogot annak a szegény izzadó népnek!” Ezt — ugymond — „a mindenható hatalom” nem akarja megadni, sőt, mi több, reánk uszítja minden kuvaszát. Így kezdte beszédét és összehadart abban mindent. Azután nekimegy a „Heti Szemle” egyik tudósítójának, a ki a lapban ismertette a konferenciák tartalmát és felszólította a „magyar érzelmű szocialista vezéreket”, hogy az igazságért mondjanak le a kisebb-nagyobb sápról. De a helyett, hogy a tudósító állításait megczáfolná, kijelenti, hogy ehhez „a nyomorult gazemberhez” nincsen szava. E felháborodásnál az egyszeri passió-játék jut eszembe, melyben a molnár játszotta a Krisztus szerepét. — A kereszten függve minden gunyt el tudott viselni, de mikor egyik ismerőse azt vetette oda neki, hogy: lisztlopó, akkor elvesztette békétűrését, s haragtól égő arccal lihegte le: „Várj csak! Majd ha leszálllok...!” Csak megérzi az ember, ha az elevenére tapintanak!

De nézzük tovább azt a jeles beszédet! „Minden tudós, buta, számár tart mi ellenünk felolvasást...” folytatja a szónok. Majd elmondja, ki ülteti a tyukot, ki szövi a posztót, ki termeli a bort stb. és nagy felháborodással kimondja, hogy mindez a papok asztalára vándorol! Nyilván azt akarja bizonyítani, hogy mindenki maga használja fel azt, a mit produkál. De így aztán a cipész elvtárs urak százába bogarak legyenek, különben nem jönnek használatba a cipőik!

Hanem hagyjuk a szónokot; piszkolódás volt a beszéde véges végig. Társai sem csinálták különben.

Március 17-én külföldről haza érkezett egy fiatal ember, (azt mondják, Izrael nemes nemzetiségéből való volt!) és felszólított valakit, hogy vegyen részt a szocialis gyűlésen, a hol alkalma nyílik a ezafolatra. Ő — ugymond — mint az elvtársak feje jót áll érte, hogy a személybiztonság esorbát ne szenvedjen; hiszen nálunk — tette hozzá — úgy is minden a tisztesség határai közt folyik le.

„Igen?! — eddig másképp történt” és az illető felhozta az őszi embertelen moeskolódást.

— „Akkor nem voltam itthon” — volt a válasz.

— „De hiszen maguk lázitanak!”

— „Kérem, csak izgatunk.”

— „Azután vallástalanok is!”

— „Mi, kérem, mindenkinek a vallását tiszteltetben tartjuk.”

— „Hogy lehet az? Hiszen a szocializmus anyagelvű, s így nem ismer Istent!”

— „Én is anyagelvű vagyok, de Istent azért ismerem.”

— „Hát az a maga Istene különbözik magától, vagy egy magával?”

— „Persze, hogy különbözik!”

— „No, akkor maga nem anyagelvű” — volt a végső kijelentés. — A vezér ur az anyagelvűség főtételével sem volt tisztában! Azután szépen békeségben váltak el; a felhozott eszmecserehez pedig nem kell magyarázat, eleget mond az ugy is.

Ez eszmecsere hatása alatt e vagy másért, elég az hozzá, hogy a minapi gyűlésük már tárgyilagosabb volt és nem volt tele oly brutális támadásokkal. De az ott mondottakra majd utóbb adom meg a választ.

Azonban legyen elég a bevezetésből! A tárgy sokkal komolyabb és veszedelmesebb, hogy sem mellőzni lehetne. A szocialis kérdés megoldásával ma már mindenkinek foglalkoznia kell, a kiből még nem halt ki a pusztuló emberi nemünk iránt köteles részvét érzete.

De a szocialistákat nem kell ezafolni. Megczáfolják ők maguk önmagukat. Csak meg kell őket ismerni és ismertetni; a népet szeretettel fel kell világosítani.

A szocialisták legfőbb fogása és szemfényvesztése abban rejlik, hogy el tudják a szenvedő, nyomorgó emberrel hitetni, hogy a pap minden bajnak az oka, és hogy ők vannak hivatva a nép megmentésére. Az a szegény ember persze nem veszi észre, hogy azok az ő készséges segítői, kik így baráti jobbot nyújtanak neki, másik kezükkel rongyos kabátjának zsebében kotorásznak, és azt a benrekedt néhány fillért is kiszedik belőle; nem veszi észre nemes barátainak nemes szándékát, hogy örökös pap-gunyolásukkal lelkének szent kötelekeit akarják széttépni, melytől Istennel fűzi, családját összetartja és a társadalmat oltalmazza.

Ezen igyekezettel szemben a ker. elveket hangoztatták a konferenciák!

Az első konferencia bemutatta a világ legnagyobb betegét. A társadalom nagy testében baj esett. Talán azt mondhatnók, hogy reumas lett egy része; mert pangásba jutott a vére, — nem kap munkát, vagy ha munkát kap, nem kap táplálékot. Az emberiség egy része elszívja a többitől a táplálékot.

Ez idáig tetszett a szocialistáknak. Dagadó kebelvel, dobogó szívvel, bár kissé gyanakvó szemmel hallgatták mindvégig. „No lám!” mondá hazamenet egyikük nagy örömmel — „nem vetek neki tíz esztendő és az urak is úgy gondolkoznak mint mi.”

A második konferenciát is türelemmel hallgatták. Hogy is ne? hiszen azt hallották, hogy a betegségnek az az oka, hogy a haladás korszakában a túlságos szabadság elve a szabadelvűség a gépeket a mesterek kizárásával a töképezések kezébe juttatta. A gépek

arra való, hogy a szegény munkást segítse, hogy fáradságát könnyítsék, és könnyebben hozzájuttassák ahhoz a mindennapi kenyérhez. De ime a világ csodájára mi történik? A tőkepénzesek kapják kezükbe a gépeket és azokkal kamatoztatják pénzüket. Így aztán ma-holnap nem kell cipépszatmáron. A pesti gazdag gyárosok olesóiban látják el a szatmáriakat cipővel.

Ez ellen a szociálisták a minapi gyűlésükön tettek néhány ellenvetést. Mivel már a tárgynál vagyunk, hadd hozzam fel itt őket.

Azt mondják, hogy nem a korlátlan szabadság elve, a szabadelvűség, a bajnak az oka, hanem „a tőke.”

Ugyan ugy-e, nem a szabadelvűség a bajnak oka? Hát akkor miféle elv jogosította fel azt a bankárt vagy disznókereskedőt arra, hogy kalapgyárat építsen? Hát nem elég neki a gazdagsága? Miért szedi ki pénzével és gépeivel a szegény iparos kezéből a munkát?

De hát a szociálisták szerint nem ez a baj, hanem a „tőke”; hogy t. i. az iparos embernek nincs pénze a gépekre. — Hát ezt az állapotot nem épen a szabadelvűségnek köszönhetjük?

Azután azt mondják, hogy hiába, most már lehetetlen e szabadelvűségnek s vele a szabad iparnak megszüntetése. — Nem is arról volt szó, hogy hogyan segíthetünk bajunkon; hanem hogy honnan van a baj.

Általában, míg a bajt konstatáljuk és részben, míg annak okait kutatjuk, megfőrünk a szociálistákkal; csak az orvoslás módjában nem egyezünk meg.

A harmadik konferencia tárgya volt a csodadoktor bemutatása: a szocializmus vállalkozik a társadalom orvoslására. — Azt mondja, hogy ő nélküle nem gyógyul meg a beteg; és ha nem akarja bevenni az orvosságot, lesz reá gondja, hogy erőszakkal betömje a betegbe.

Itt tűnik fel, hogy mi az a szocializmus és mit akar.

1. Tagadhatatlan tény, hogy a szocializmus a kommunizmusnak egyik faja. — Mint ilyen, elűt az anarkizmustól, a társadalom e szörnyűsülötétől, mely az Istent tagadó szabadelvűség legkövetkezetesebb alkotása.

A szocializmus, eltekintve a lényegtelen árnyalatok különbségétől, abban bírja alapját, hogy mindazon dolgok birtoklási jogát, melyek gyümölcsöznek (föld, gép, stb.) az államnak akarja fentartani. — Ne legyen senkinek olyasmije, a minnek gyümölcséből meggazdagodnék. — Éljen mindenki napról napra mint a szocialis demokrácia napszámosa; dolgozzék az államnak, adja át neki terményeit és elégedjék meg azzal, a mit az állam visszaad neki. — Hanem az élvezetre szánt dolgok birtoklását nem akarja megvonni az egyesektől. (Ételeket, italokat, ruhát stb.)

No, tisztelt „elvtárs” urak, igaz-e ez? Ne jajgassák örökké, hogy: „buta, számár, hülye” stb., hanem feleljenek: igaz-e ez? — Azt hiszem Marx, Bébel és a többi nagy szociálisták gratuláltak annak, a ki elveiket ily hűen ismertette, de a mi szociálistáink nyugtalanok és elárulják, hogy bizony nincsenek tisztában a fő szociálisták elveivel.

E közben egy érdekes incidens adta elő magát. Szóba került, hogy a szocializmus különbözik a negatív kommunizmustól, melyet

a mult század negyvenes éveiben Hesz Mózes vallott, kinek fején kívül alig fogamzott meg valakinek velejében ez az agyrem. — Az ő elve szerint u. i. senkinek nincs semmije, de mindenki ahhoz nyulhat, amit megkíván. — Te termelsz, a szomszédod megesszi a termést és viszont, így aztán kvittek lesztok. — Csak úgy mint az állatok. — A mopszli nem kérdezi, mi joggal kebelezi be a kandur az elesipett esibe zombot, hanem kikapja a szájából, és a kandur nagy búsan a kerítésről szemlélheti, hogy hogyan falatozik az, a ki a negatív kommunizmus elvét vallja. — „Ez az elv barom elv.”

Erre egyik szellemes elvtárs nagy bölcsen azt mondja, hogy: „Hát az első keresztények is barmok voltak?” Mit aztán a „Nép-szava” mint felette sikerült elme — sziporkát nagy diadallal örökít meg. — És valóban bámulatos hőstett és csodálandó bölcsesség volt ez!

Hát az első keresztények szintén ezen elvet vallották? — Nem a vallásos szent lelkesültség és a világ javainak megvetése vitte őket arra, hogy önként mondjanak le a magán birtokról? És nem gyűlt-e meg ott is az apostoloknak a baja a közös ügygyel? És nem kellett-e még annak is csakhamar megszűnnie?

Foly. következik.

A kath. kaszinó közgyűlése.

A kath. kaszinó vasárnap d. u. Hehelein Károly prépost-kanonok elnök vezetése mellett tartotta meg szokásos évi közgyűlését. Mint mindig, úgy most is népes volt a közgyűlés, a mi azt bizonyítja, hogy az egyesület tagjai élénken érdeklődnek a kaszinó ügyei iránt. Zahoránszky István titkári jelentése felölelte az egyesület mult évi működését, beszámolt minden mozzanatról, mely az egyesület kebelében a letűnt évben előfordult. Mindez nem szárazon, lélek nélkül volt előadva a jelentésben, hanem oly ügyes csoportosításban és oly szép iránylyal, hogy abban a hallgatóság mindvégig csak gyönyörködni tudott. Ezért a szép titkári jelentésért zajos óvációban is részesült Zahoránszky titkár. Ugyancsak ő olvasta fel az egyesület vagyoni állapotára vonatkozó számvizsgáló bizottsági jelentést, melyet az abban foglalt észrevételek elfogadásával tudomásul vett a közgyűlés s pénztárosnak nagy elismerése mellett a felmentvényt megadta. Az egyesület tisztikarában változás állott be, amennyiben dr. Irinyi Tamás és Zahoránszky titkár nagymérvű elfoglaltatásai miatt tisztességükről lemondottak. Bár a közgyűlés bizalma újból feléjük fordult s állásuk megtartására kérte a két agilis tisztviselőt, ezek ragaszkodtak lemondásukhoz. A lemondott tisztviselők az egyesület felvirágoztatása körül mindenkor a legnagyobb buzgalmat s fáradságot nem ismerő lelkes tevékenységet fejtették ki, épen azért ezen hasznos működésüket a közgyűlés azzal honorálta, hogy érdemeiket jegyzőkönyvben örökítette meg s egyhangulag az egyesület választmányába választotta őket.

Az új tisztikar így alakult meg: Elnök: Hehelein Károly prépost-kanonok, egyházi al-elnök Fölkel Béla főgymn. tanár, világi al-elnök dr. Fodor Gyula, pénztáros Kertészffy Gábor, titkár Lovász Győző, alapítványi könyvelő, könyvtáros Kovács Gergely, háznagy

Mondik Endre. A számvizsgáló bizottság tagjai lettek: Fürst Viktor, Juhász József és Bodnár Alajos.

A választmányba beválasztották: Anderkó Bertalant, Bagossy Bertalant, Báthory Endrét, Bossin Józsefet, Fásztusz Elekét, dr. Fechtel Jánost, Fürst Viktort, dr. Göbl Alajost, dr. Irinyi Tamást, Hauschka Jánost, Jankovics Jánost, Jékei Károlyt, Komka Alajost, Körösmezei Antalt, Léber Antalt, Melles Emilt, Méder Mihályt, Molnár Mihályt, Morgenthal Antalt, Nagy Józsefet, Nyisztor Jánost, Orosz Alajost, Polyánszky Miklóst, Ratkovszky Pált, Ruprecht Sándort, Szabó István püspöki titkárt, Székely József áll. el. iskolai igazgatót, Tótfalussy Dánielt, dr. Wolkenberg Alajost és Zahoránszky Istvánt.

Az indítványok során elfogadtatt az az indítvány, hogy mindazok, kik kétévi tagsági díjjal hátrálékban vannak, a tagok sorából töröltessenek. Ha pedig az egyesületbe újból be akarnak lépni, csak akkor lesznek felvéve, ha tagdíjhátrálékaikat kifizették. Az esedékes évi tagdíjakat az év végéig mindenkinek be kell fizetni az egyület pénztárába, mert máskülönb a választmány törvényes uton fog a tagdíj behajtásáról gondoskodni.

A párbaj.*)

Két közlemény.

I.

Pár hónappal ezelőtt pisztolylövés dördült el a Dunántul egyik kedves városában. A lövés nyomán életerős férfi zuhant a földre s a melléből esőrgedező vér pirosra festette a harmatos füvet. Gondos orvosi kéz vette azonnal ápolás alá, barátai állták körül batorító, biztató szóval, mind hiába! Nehány perc múlva a halálra sebzettnek lelke elszállt, a férfi meghalt. Utolsó sóhaja talán irgalomért esedezve az örök Igazság trónja elé repült, avagy szerető hitveséhez, ki ott-hon vidám, kaczagó gyermekeit becézgette s nem is sejtette, hogy e perczben gyermekei árvákká, ő maga özvegygyó lett. A férfi nem öngyilkos kézzel vágta ketté élete fonálát; nem véletlen szerencsétlenség áldozatává lett; nem is orgyilkos fegyvere ölte meg: kifogástalan gavallérok jelenlétében, pontosan kimért távolságból kommandó szóra dördült el a pisztoly, melynek gyilkos golyója megölte a munkabíró embert, a jó hazafit, a szerető férjet és gondos családapát.

Főlöszleges mondanom, hisz önök is tudják, m. t. Hölgyek és Urak, hogy e szer- tartásos emberölésnek, e modern gyilkosság- nak lovagias elégtétel adás és vevés, röviden párbaj a neve. Ellenkezik a jónan észszel; nagy bűn az erkölcs szemponyjából; üldözi a polgári büntető törvénykönyv; a lehető legszigorubb fenyítékben részesíti az egyház: s társadalmi életünk eme dudvája mégis burjánzik és szedi áldozatait a törvényhozás komoly termében épen úgy, mint a kaszinókban és báltermekben, a magán életben ép úgy, mint a nyilvános szereplésben, szóval mindenütt, hol az emberiségnek épen műveltebb s erkölcsileg fejlettebb, uri osztálya forog.

Megvallom, hogy midőn az előbb említett párbaj indító okait és lefolyását olvastam, midőn lelki szemem előtt megjelent e halálos kimenetelű párbaj véres áldozata, a szerencsétlen szombathelyi ügyvéd, nem tu-

*) A kath. kaszinó mult hó 22-iki estélyén fel- olvasta Zahoránszky István.

dom, a borzalom volt-e nagyobb bennem, vagy a felháborodás a miatt, hogy ugynevezett becsületbeli ügyekben még a XX. század is az ördöklő fegyverekben látja az „ultima ratio“-t! Önkénytelenül támadt bennem kérdés, mikép lehetséges az, hogy felvilágosodottságára és humanizmusára oly büszke korunk minden tételes törvény ellenére nemcsak megtűrni a barbárság e kiáltó maradványát, de sőt a becsületesség bélyegét sőt annak homlokára, ki bizonyos „kényes“ ügyek elintézésében nem a párbajhoz folyamodik. Kerestem az okokat, a melyek szükségessé teszik, hogy ifjaink hamarabb ismerkedjenek meg a párbajkodekx törvényeivel, mint felsőbb tanulmányaik alapfogalmaival; az okokat, melyek érett férfiakat, sőt — mint legutóbb is történt — 60—70 éves öreg urakat is oda-kényszerítenek a pisztoly csöve, vagy a kard hegye elé.

Gyakori elmékedéseimnek és hosszas tanulmányaimnak eredményét nagy vonásokban önök elé tárom, m. t. Hölgyek és Urak, s tüzetesen körvonalozván a mai, modern értelemben vett párbaj fogalmát s kijelölve az ugynevezett becsületbeli ügyek körét, igyekezni fogok világosan kimutatni a párbaj ész — és erkölcsellenes voltát.

A párbajt nemesak az erkölestán, hanem a párbajkodekxek is következőleg határozzák meg: a párbaj két személynek előleges megegyezés folytán, segédek jelenlétében, bizonyos szabályok szerint, a megsértett becsület helyreállítása czéljából ördöklő fegyverekkel vívott veszélyes harcza.

A párbaj lényegéhez tartozik tehát, hogy abban két személynél, a sértő és a sértett félnél több részt nem vehet, hogy előleges megegyezés folytán, a kihívás és ennek elfogadása után jön létre. Nem párbaj tehát, hanem egyoldalú fegyveres támadás, midőn a támadó fegyverrel kezében arra kényszeríti a megtámadottat, hogy fegyvert ragadva azonnal védelmezze magát. Épen így nem párbaj az sem, hanem hétköznapi verekedés, midőn két személy haragra gyulva azonnal megütözik. Midőn pedig a becsületében megsértett orozva ront ellenfelére, hogy a sérelmért magának elégtételt vegyen, közönséges gyilkosságot követ el.

A párbaj lényegéhez tartozik továbbá, hogy általánosan elfogadott szabályok szerint folyjon le. A polgári büntető törvénykönyv is csak addig veszi enyhébben a párbajt, csak addig minősíti különleges vétségnek, míg az általánosan divó szabályok szerint vívatott. Ha p. a párbajozók a kitűzött időnél hamarabb, vagy később jönnek, vagy a meghatározott távolságot megrövidítik s a párbajban sebesülés vagy haláleset történt, nem párbaj, hanem szándékos emberölés, illetve súlyos testi sértés miatt kell törvényt állaniok.

Okvetlenül szükséges, hogy a párbaj segédek jelenlétében és ördöklő fegyverekkel vivassék. Általános törvénynek tekinthető erre nézve, hogy mindkét fél két-két segéddel jelenik meg a küzdelem színhelyén, fegyverül pedig csak a pisztoly, a kard és a vívó tör között eshetik a választás. — A segédek szerepe rendkívüli fontos, minthogy a sértő és sértett fél a kihívás után nem érintkezhetnek többé egymással, csakis az általuk megnevezett segédek közvetítésével. A segédek döntik el, van-e helye a fennforgó esetben párbajnak, vagy nincs; ők mérlegelik a sértés nagyságát és ehhez képest ők állapítják meg a könnyebb vagy súlyosabb fel-

tételeket. Ha a harc kikerülhetetlen, ők állapítják meg a küzdelem helyét, idejét, a fegyveremet s a küzdelem összes egyéb körülményeit; az ő feladatuk kellő óvatossággal egyenlővé tenni a küzdő felek között a párbaj esélyeit s szigorúan betartatni velök a párbajszabályokat. Joggal mondhatjuk, hogy az ellenfelek testi épsége, sőt élete a segédek kezében van s ha ők lelkiismeretesen, minden erejükkel a véres harc megakadályozásán dolgoznak, a párbajok nagy része komolyabban és nemesebben végződnék, mint így, hogy minden csekélység miatt fegyvert adnak kezökbe.

A fegyverekre nézve az a lényeges, hogy valóban alkalmasak legyenek halálos seb ütésére s hogy a felek valóban életüket kockáztassák. Ha a párbaj nélkülözi a komolyság jellegét, vagy ártalmatlan fegyverekkel vívatik, lovagias elégtételtől nem lehet szó. Meg kell azonban jegyezni, hogy a mai lovagias felfogásnak elég van téve, ha az ellenfeleknek komoly szándékuk volt az életveszélyes harcot megvívni s nem volt tudomásuk p. arról, hogy segédek a pisztolykat csak vaktöltéssel látták el.

Az elmondottakból világos, hogy az amerikai párbaj tulajdonképen nem párbaj. Ennél ugyanis a felek nem szállanak személyes harcba, hanem egy fehér és egy fekete golyóval sorsot huznak; akire a fekete golyó esett, köteles meghatározott időn belül megölni magát. Ez tehát, hogy úgy mondjam váltó az öngyilkosságra, melyet lejártá előtt okvetlenül rendezni kell.

Utolsó de nem lényegtelenebb jegye a modern párbajnak, hogy csakis becsületbeli ügyek eldöntésére szolgál. A párbajkodekxek felfogása e tekintetben az, hogy a sértő fél lovagias elégtételt nyújt azáltal, hogy a kihívást elfogadván, a sértett felet magához méltó ellenfélnek tartja s a jogtalan támadásért tényleges elégtételt ad, midőn életét teszi kockára, hogy a megsértett becsületet kiengesztelje; viszont a sértett fél azáltal bizonyítja a becsületén esett esorba jogtalan voltát, hogy kész inkább meghalni, mint legdrágább kincse, becsülete nélkül élni.

Ebből természetesen az következik, hogy párbajt csak lovagias elégtételre képesített emberrel lehet vívni. — Megesik azonban, hogy lovagias elégtételre képtelen, vagy legalább sokaktól ilyennek ítélt ember hívja ki ellenfelét. Az ilyen párbajt, ha létre jön, „kiállásnak“ mondják. Itt a sértő fél a gyávaság vádjának kikerülése végett megvívja az „enfélével“ ad, de nem vesz elégtételt. Ilyen „kiállásnak“ tekinthető minden megvívott párbaj, melynek befejezése után a sértő fél nem békül ki a megsértettel.

Ha valaki azt kérdezné tőlem, hogy a „becsületbeli ügyek“ tág fogalma alatt mit értek, nem tudnék röviden felelni. A párbajkodekxek erre nézve nem adnak pontos, kimerítő meghatározást, ha pedig a nap-nap után előforduló párbajok leírásában keresem a becsületbeli ügy fővonásait, csak azt látom, hogy azok legnagyobb részénél nem a szó igaz érzelmében vett becsület, hanem a sértett hűség és érzékenykedés játszsza a főszerepet. Ha a történelemtől kérdelem, hogy mely ügyeket kell becsületbelieknek tartanom, szétágazó, egymásnak ellenmondó felelet kapok. — A rómaiaknál és görögöknél az volt a becsületes ember, ki polgári kötelességeit hiven teljesítette, hazájának hű fia volt és kit alacsony származása nem tett becsületlené. Innen van, hogy a klasszikus ó-korban

hiába keressük a modern párbaj hasonmásait. A híres cynikus bölcselőről, Krateszről olvassuk, hogy Nikodromosz zenész arczulesapát öltötte őt. Kratesz nem hívja ki őt párbajra, hanem az arczulesapás dagadt helyére ily feliratu táblácskát akaszt: ezt Nikodromosz tette. S Athen okos polgárai nem Krateszt, hanem a durva Nikodromoszt itélték el. — Plutarchosz beszéli, hogy a görög hajóraj parancsnoka, Eurybiadesz egy alkalommal botot emelt vitatkozás közben Themisztokleszre, de ez nem tekintette a manapság súlyos sértésnek minősített dolgot személyes becsülete megsértésének, hanem bölcs higgadsággal így biztatta őt: nem bánom üss, de hallgas meg! — Caesar nem kér elégtételt Cato sértegetéseit, sem Pompeius nem vonja kérdőre Caesart gyalázkodásaiért.

A barbár germannok felfogása már egészen más; ott a személyes szabadság és sértetlenség maga a becsület volt s ezek megtámadóitól fegyveres elégtételt, véres jóvátevést követelt a megsértett. — A két felfogás ellentétes voltát szépen jellemzi az az eset, midőn a magát sértve érző teuton fejedelem párviadalra hívta ki Marius római hadvezért. Ez a kihívásra e lakonikus választ adta: ha megunta életét, akaszsa fel magát!

A keresztény vallás érdeme, hogy ledönövé a választófalat nemes és nem nemes, szabad és rabszolga között, a becsületet minden ember birtokává tette, mindenkitől egyformán megköveteli s fogalmát is tüzetesebben meghatározta. E felfogás szerint a becsület nem egyéb, mint az egyednek erkölcsi értéke, mely emberi, polgári, társadalmi és hivatalbeli összes kötelességeinek hű teljesítéséből áll. Ez a becsület valóban értékes, pótolhatatlan kincse az embernek; jobban disziti a férfi homlokát, mint bármely királyi korona. De talán épen azért, mert ily drága kincs, elvonul a nyilvánosság elől és birtokosának tiszta öntudatában, nemes önértékében él, mint drága gyöngy a tenger mélyén, tiszta arany a kősziklák érzereiben. A párbajban nem is az ilyen értelemben vett becsület szerepel, mert ezen nem üt csorbát a gyanúsító szó, rosszelkü ráfogás, a durva tetlegesség. Ezt csak birtokosa ki-sebbitheti, vagy semmisítheti meg, de kivülről jövő támadás soha!

Ámde az ember, mint társas életre hivatott lény, viszonyban áll embertársaival s emiatt természetesen arra törekszik, hogy belső, erkölcsi értékét mások is elismerjék. — A párbaj szempontjából csakis akkor beszélhetünk becsületéről, ha a kortársak elismerik az egyed erkölcsi értékét, vagyis becsületesnek tartják az illetőt. — Ki nem venné észre, hogy itt két tényező van: az ember erkölcsi értéke és a társadalom elismerése; amaz belső, maga a lényeg, emez külső, esetékes, a szokások és divatos felfogásoktól függő; amaz függetlenül is megállhat, létezhetik, emez csak akkor bír értékkel, ha azon, mint létezőn alapszik. Kétségtelen tehát, hogy erkölcsi értékemnek kortársaim részéről való elismerése csak akkor emelheti önértéket, ha belső, erkölcsi értékemnek megfelel. — Ha lelkiismeretemet olyan bűn tudata terheli, melynek nyilvánosságra jutása becsületemtől fosztana meg kortársaim előtti, már becsületlen vagyok akkor is, ha kortársaim a becsületesség mintaképének tekintenek. Viszont, ha lelkiismeretem tiszta, bármit is tartanak rólam az emberek, becsületes vagyok.

Minthogy azonban a szem nem mindig

hú tükre a léleknek, a szó nem mindig őszinte tolmácsa a gondolatnak, a cselekedetek pedig nem feltétlenül biztos jelei az ember erkölcsi értékének: nagyon természetes, hogy a társadalom végzetes tévedéseknek van kitéve az egyes ember erkölcsi értékének megbírálásában. Az uzorás p. kinek vagyonához a jogtalanul kifosztottak átka tapad, nem becsületes! És mégis, kortársainak szemében általánosan tisztelt alak lehet, ha uzorakamatjának parányi részével jótekonyságot fiogtat. — Aztán meg a társadalom ítélete nagyon változó; a mit ma nemesnek tart, holnap ugyanazt megbélyegzi. Az ó-korban a munka megbecsületes volt, ma nemesít; a más családi szentélyébe betolakodó csábítót régen megbélyegzettnek tartották, ma egyéb fogyatkozások híján kifogástalan gentleman lehet!

Ime, m. t. Hallgatók, az a külső becsület, mely az emberek kedvező ítéletében áll! Változó és bizonytalan, mint az időjárás! És a mai kor felfogása szerint mégis ez a legfőbb ékesség, ez a legdrágább kincs! Helyes, sőt szükséges, hogy kortársaink ítéletére is tartsunk valamit; de erre helyezni minden súlyt, óriási tévedés!

Már pedig a modern párbajok 90%-a eme külső becsületért vívatik. Az emberek kedvezőtlen ítéletétől való félelem adja a párbajozók kezébe a fegyvert; attól a beteg közvéleménytől rettegnek, mely nem a sértő felet, hanem a megsértettet bélyegzi meg, ha lovagias uton nem szerez magának elégtételt; attól a rettenetes elvtől riadnak vissza, mely szerint a férfit nem cselekedetei teszik becsütelenné, hanem a szenvedett sérelem! — Voltaire csipős gúnnyal ostrozza a párbajt; vivni sem tud. De midőn de Rohan lovag megsérti őt, sietve vivni tanul s kihívja, nehogy hárve, becsületén csorba essék. — Így zsarnokoskodik a kortársak ítélete, vagyis a közvélemény az egyesek felett, így viszi az emberek fölületes ítéletén alapuló külső becsület a főszerepet az ember valódi, belső becsülete, erkölcsi értéke fölött.

Ezek után megadhatom a feleletet arra nézve, hogy mely ügyek azon becsületbeli dolgok, melyeknek elintézése korunk felfogása és szája ize szerint csakis párbajban történhetik? Minden külső jel, szó, vagy cselekedet, mely a férfiú értékét embertársai szemében csökkentheti, alapjául szolgálhat a becsületbeli eljárásnak, okául a párbajnak. Egy ártatlan mosoly, melyből gúnyt olvasnak ki; egy elhamarkodott szó, melyből sértést magyaráznak; egy különösebb tekintet vagy mozdulat, melyet félreértének, elégséges ok lehet a mai felfogás szerint arra, hogy gyermekkori barátok, közeli rokonok is párbajt vívjanak, s szétépve a közöttük fennálló szeretet összes kötelékeit, véres drámákat rendezzenek.

Nézzük meg már most, lehet-e a párbaj a józan ész szerint az, a minek manapság tartják, a megsértett becsület helyreállítója? Folyt. következik.

Mentő tanfolyam városunkban.

Dr. Atzél Károly, az orsz. mentőegyesület orvosa, szombaton délután 6 órakor a városháza nagy tanácstermében tartá meg szakszerű előadását az első segélynyújtásról. Az előadáson ott voltak a torna- és vívóegylet tagjai, a szatmári mentő-egyesület tagjai, a szatmári gőzmalom-társulat, a Neu-

schlosz-féle fűrésztelep, a szatmári első téglagyár, a villamos gépház s több más ipartársulat vezetői és kiküldöttei, a hivatásos tűzoltók, a rendőrség létszámából 12-en és sok érdeklődő.

Az első előadás tárgya a vérző sebek kezelése volt. Az előadó orvos urnak nemcsak a tárgyban való kiváló szakértelme, de a mentő intézmény iránt való végzetlen lelkesedése kiérzett minden szaván. Az egyszerű, szabatos nyelv, a tárgynak bő ismerete s az előadás közvetlensége voltak azok, a mik valósággal lebilincseltek a hallgatóság figyelmét.

A második előadást vasárnap délelőtt 11 órakor tartá meg Dr. Atzél ur a csonttörésekről s az ájulásról, valamint az ily betegeknek az első segély nyújtásáról.

A harmadik előadás vasárnap délután 5 órakor volt, melynek tárgya a tetszhalottaknál alkalmazandó élesztési eljárások, mesterséges légzés alkalmazása; a mérgezésekkel követendő eljárás, az égett sebek kezelése s a vitriollal okozott sérülések kezelése.

A külső sérülések bekötése, valamint a tetszhalottaknál mesterséges légzés alkalmazását előadó ur gyakorlatilag is bemutatta s a jelenlévőkkel gyakoroltatta is.

A három előadás közönsége nem fogyott, de sőt gyarapodott; dacára annak, hogy egész polgárságunk a vasárnapi népgyűlés izgalmainak hatása alatt állott. S hogy ez így történt, az pusztán dr. Atzél Károly orsz. mentőegyesületi orvos ur érdeme, ki fáradságot nem ismerő ügybuzgóságával, nyájas, megnyerő modorával, a mentés körül szerzett bő szakismeretével, előadásának közvetlenségével nemcsak élvezhetővé tette a száraz anyagot, de fogékonyrá is a mi szíveinket az intézmény iránt, termékenyen gyűnkelt a tanultak gyümölcsöztesítésére.

Ha mindnyájunkat is érhet baleset, a minthogy érhet is, igen nagy megnyugtatósunkra szolgálhat az, hogy az első segélynyújtásának olyan apostolai vannak hazánkban, mint dr. Atzél Károly, ki fáradságot, áldozatot nem kimélve, szedi össze az ember szeretet bajnokait s maholnap nem lesz hazánkban olyan nagyobb városa, hol a mentőegyesület közszükséggé nem válnék.

Midőn dr. Atzél Károly urnak ezuton is kifejezzük hálánkat, elismerésünket és köszönetünket, kérve őt, hogy ügybuzgóságát tartsa meg továbbra is s a nemes misszióhoz, mit magára vállalt, adjon az Ég neki elég fizikai erőt és kitartást, — nagy elismeréssel kell adoznunk a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak is, ki a mentő-tanfolyamok szükségét belátván, anyagi áldozatokat hoz az eszme érdekében.

Az előadó urnak pedig saját belső megnyugtatósán kívül szolgáljon jutalmul a mi egyszerű elismerésünk babérága, melyet a polgárok a polgárerények kitüntetéséül adnak s az a biztosítás, hogy az itt elvetett mag termő földre talált.

A viszontlátásra!

Thurner Albert.

H I R E K.

Személyi hir. Ó nagyméltósága, a püspök ur, hétfőn délután Hámon Róbert szentszéki jegyző kíséretében Budapestre utazott, hogy részt vegyen a tegnapi tartott püspöki konferencián. Ó nagyméltósága valószínűleg holnap visszaérkezik székhelyére.

Gyászhir. E hó 26-án törvényszékünk bírói karából egy munkás tagot ragadt ki a kéréselhetlen halál. *Toperczer* Kálmán központi vizsgálóbíró adta vissza lelkét Teremtőjének. A köztisztviselőben álló férfiú halála mély részvétet keltett az egész városban, noha nem jött a katasztrófa váratlanul. Körülbelül egy éve már, hogy kisebbfokú szélütés érte, betegségéből azonban a gondos ápolás és orvosi kezelés folytán zavartalanul végezhette. A mult vasárnap délután kezdett terjedni a hir, hogy *Toperczernek* vége van. Szomorúan jelentették egymásnak az emberek, a hir vételére mindenkinek az arcán a megdöbbenés és részvét jelei voltak láthatók. Ettől az időtől fogva teljesen eszméletlen állapotban volt. Szerető családi köre mindent elkövetett megmentésére, hogy visszahozza őt az életnek és szereteteinek. Sikertelennek bizonyult minden, csütörtökön beköszöntött a halál angyala, s megváltotta a nagybetegot szenvedéseitől. Temetése szombaton délután 3 órakor történt. Ott volt ravatalánál az egész város intelligenciája. A gyászszertartást *Hehelein* Károly plébános, prépost-kanonok végezte. Az engesztelő szent miseáldozat szombaton reggel 8 órakor megtartott be lelküdvéert az egek urának. — *Földváry* Sándor ügyvéd, vármegyénk tiszteletbeli főszolgabírája és törvényhatóságának bizottsági tagja mult hó 28-án Mátészalkán elhunyt. — *Özv. Farkas* Jánosné, szül. *Hegedűs* Julianna vasárnap délután fél 4 órakor életének 82. évében városunkban elhunyt. Földi részzeit tegnap délután helyezték örök nyugalomra.

Uj erdőfelügyelő. Ó felsége a király *Pető* Lajos debreczeni alerdőfelügyelőt kir. erdőfelügyelővé nevezte ki s nevezettet a földmívelésügyi miniszter a debreczeni kir. erdőfelügyelőség vezetésével megbízta, mely felügyelőséghez erdőfelügyeleti tekintetben városunk is tartozik.

Előléptetett tanárok. A vallás és közokt. miniszter *Nagy* József és *Orosz* Alajos kir. kath. főgymn. tanárokat a VIII. fiz. osztály 3. fokozatába léptette elő.

Polgármesterek kongresszusa. Néhány évvel ezelőtt honosították meg az ország polgármesterei azon üdvös szokást, hogy évenként találkoztak adnak egymásnak hol egyik, hol másik városban, s megbeszélnek azon fontos ügyeket, melyek zsinórmértékül szolgálnak, hogy a városok fejlődése a kívánt helyes irányba tereltesse. Az idén Debreczenben lesz a kongresszus május 18-án, melyre a debreczeni polgármester már össze is hívta kartársait.

Az apácák gyásza. Az irgalmas nővérek helybeli anyazárdájának ismét gyásza van. A rend egyik kiváló és példás buzgalmu tagja, *Jäger* Ludovika, győrszentmártoni főnöknő mult hó 28-án, életének 69-ik, fogadalmának 50-ik évében Győrszentmártonban elhunyt.

Tiltakozó népgyűlés. A polgárságnak százakra menő tömege vonult ki vasárnap délután nemzeti zászlók alatt lovasbandériummal a Budapest felől érkező vonathoz, hogy az országgyűlési képviselőket fogadja. *Bakonyi* Samu dr., *Benedek* János és dr. *Lovász* Márton, a függetlenségi pártnak eme vezérférfiai jöttek városunkba, engedve a lelkes meghívásnak, melyet a pártkülönbség nélkül szervezett népgyűlés vezetősége intézett hozzájuk. *Jékey* Zsigmond és *Lengyel* Zoltán képviselők táviratban mentették ki

elmaradásukat. A vasutnál már pár ezerre nőtt a sokaság, — riadó éljenzéssel fogadták a vonatról kiszállott képviselőket, kiket *Uray Géza*, a függetlenségi párt elnöke üdvözölt. Az impozáns menet hosszú kocsisorból kísérve a Pannónia elé vonult, honnan rövid pihenés után a Vigadóba mentek a képviselők, a mely előtt az elterülő tágas térségen ezereken és ezereken tolongott a nép. A népgyűlést *Uray Géza* nyitotta meg, s bemutatta a vendégképviselőket, kik mindahárman lelkes, hazafiás szellemtől áthatott beszédeket intéztek a polgársághoz. A nagy lelkesedéssel fogadott és többszörös éljenzéstől félbeszakított beszédek elhangzása után dr. *Kelmen Samu* ügyvéd olvasta fel a nagy gondal szövegezett határozati javaslatot, melynek értelmében Szatmár város polgársága csatlakozva az országosan megindult mozgalomhoz, tiltakozik az ujonczlétszám felemelése ellen. A népgyűlés által határozattá emelt javaslatot több százrmenő küldöttség fogja Budapestre vinni és ányújtani a képviselőház elnökének. A népgyűlésnek példás rendben történt szétoszlása után a képviselők *Uray Géza* lakására mentek. A kocsi előtt a tanuló ifjuság haladt nemzeti zászlókkal. Itt a képviselők ismét rövid beszédeket intéztek az utcán összegyűlt ifjusághoz és polgárokhoz. Az esteli vonattal elutaztak városunkból. A vonathoz is sokan kísérték ki őket, folyton éljenezvén a nemzeti érdekek bátor harczásait.

Esküvő. *Vásárhelyi* Imre felső-vissói kir. járásbírósi aljegyző vasárnap délután esküdött örök hűséget városunkban *Makai Évike* kisasszonynak, *Makai Elek* batizi ev. ref. lelkész nővérének.

Eljegyzés. *Gyarmathy* József munkácsi ref. segédlelkész jegyet váltott *Kéry* Pál ref. lelkész leányával, *Ilona* kisasszonnyal Páposon. — *Körössi* Sándor m.-vári ref. lelkész jegyet váltott *Sarkady* Mihály tiszaujlaki ref. lelkész nevelt leányával, *Dienes* Z-uzsika kisasszonnyal. *Csohán* Antal hajdunánási földbirtokos jegyet váltott városunkban özv. *Kishalmi* M. Lajosné urnő kedves leányával, *Iren* kisasszonnyal.

Téves értesülés. Többek közt a *Samos* mult vasárnapi számában az állítatik, hogy a zárdába járó növendékeket elültették a *Lórántffy* Z-uzsanna egyesületben való megjelenéstől. Ez téves értesülésen alapszik. Minthogy azonban kezdett uzusba jönni, hogy a növendékek túltették magukat azon az iskolai szabályzaton, hogy nyilvános helyeken való megjelenésre az igazgatóság engedélyét kikérjék, ennek a törvénynek a megtartására lettek figyelmeztetve. Hát ez egészen más dolog. És ezt az igazgatóságnak nemesak joga, de kötelessége is megkövetelni. Katholikus iskolákban nemesak Szatmáron, de az egész országban iskolai törvény kötelezi az előleges engedély kikérésére a növendékeket, — sőt talán így van ez a protestánsoknál is. Hogy épen a *Lórántffy*-estély szolgáltatta a figyelmeztetésre legutóbb az alkalmat, hol a zárdabeli növendékek közül engedély nélkül nemesak hogy többen megjelentek, de kető közülök szerepelt is, az esetleges, de épen így történt volna, ha akár bálozáson, akár bárminemű nyilvános helyen való részvételen vesztenek rajta. Másrészt viszont senki sem követelheti, hogy szemet hunyjon az igazgatóság, amiért a *Lórántffy*-egyesületről van szó.

Gyászhir. Hétfőn délelőt váratlanul szívszélhűdés ölte meg városunk egyik te-

kintélyes polgárát *Keresztes* András. Fürdés közben érte utól a halál. Egészen jól érezte magát midőn hazulról elment a *Heinrich* fürdőbe, honnan holttestét szállították vissza. Mikor huzamos idő után sem jött ki a fürdőkabinból az öreg ur, gyanussá kezdett válni a dolog, s mint hogy többszöri zörgetésre sem adott választ, feltörték az ajtót, s *Keresztes* András ott találták a lépcsőn holtan elterülve. A régi időkben *Keresztesnek* nagyforgalmu üvegkereskedése volt városunkban, a sertésüzlet szintén jól jövedelmezett, így igen tekintélyes vagyona tett szert, mely azonban a későbbi mostoha idők beálltával sokat szenvedett. Mint városi bizottsági tag is jelentékeny szerepet vitt annak idején, kora előhaladásával azonban felhagyott az üzletekkel és csendes magányban töltötte napjait. Halála általános megdöbbenést és igen nagy részvétet keltett a közönség sorában. Hült tetemeit ma délután helyezik örök nyugalomra.

Kinevezés. A főispán *Ujfalussy* Lajos debreczeni lakost fizetés nélküli közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

Faiskola-felügyelő. Vármegyénk alispánja *Kölcsey* Rudolf nagy-szokondi róm. kath. tanítót az erdői járásba díjas faiskolafelügyelőnek nevezte ki.

Áthelyezés és kinevezés. Az igazságügyminiszter *Byély* Jenő nagykaposi járásbírósi telökkönyvvezetőt a debreczeni kir. törvényszékhez helyezte át, — a debreczeni kir. ítélőtábla elnöke *Görög* Péter végzett joghallgatót a debreczeni kir. ítélőtábla kerületébe ideiglenes minőségű díjtalan joggyakornoknak nevezte ki.

Névmagyarosítás. *Stofán* János vállaji róm. kath. kántortanító vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel *Sóvárira* változtatta át.

Kapczáskodás. A Szatmár és Vidéke tegnapi számában helyeslésének kifejezése mellett, a miért a Szatmári Hírlapnak megmondtuk az igazat, meg is leczkért bennünket, mondván: Ha sok is (t. i. az ujságírás terén) a tisztességtelen elem, ezeknek bűnét egy felekezet nyakába lökni, s ezen a czímen az illető felekezet ellen a legféltetlenebb gyűlölet hangján beszélni, ez már helyeslésünkkel nem találkozik, s ezt semmivel sem tartjuk kisebb hibának, mint azt, amiért a H. Sz. a Szatmári Hírlapot ostorozza. Erre röviden az a válaszuk, hogy amit itt nekünk tulajdonít a Sz. és V., az nem történt meg. Sem a zsidó felekezetet nem ostoroztuk érte, hogy ez így van, sem féktelen gyűlölet, sőt egyáltalában semmiféle hangon nem is beszéltünk a zsidóság mint felekezet ellen. Az a leczke nem a zsidóságnak, hanem a zsidó ujságíróknak volt atressálva és ha igazságos bíró akar lenni a Sz. és V., ki kell mondania, hogy meg is érdemlik. Notabene, ha biráskodni akar, ne bujkaljon a sophismák köntöse alá.

Segély a zenedének. Azon régi terv, hogy városunkban zeneiskola létesíttessék, közeledik a megvalósulás felé. A dalegyesület vette kezébe és mozgatja hatalmasan az ügyet, mely iránt városszerte élénk érdeklődés mutatkozik. Gyűjtést indítottak a legszélesebb körben s már eddig jelentékeny összeg áll rendelkezésre. A dalegyület vezetősége: dr. *Fechtel* János és dr. *Vajay* Imre elnökök, *Sándor* Venczel titkár a mult nap tisztelegtek a polgármesternél, hogy támogassa az egyesületnek a városhoz beadott kérelmét. Hatszáz korona évi segély megszavazását kérelmezték a várostól. A polgár-

mester biztosította a küldöttséget jóakarataról, amennyihen egy olyan kulturális intézményről van szó, mely városunkban a műveltség előbbrevitelének hathatós tényezője leend.

Avatási ünnepélyek. Márczius 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony napján kettős ünnepségnek volt tanuja a kis Kálvária-templom. — D. e. 1/211 órakor az ifjusági Mária-kongregáció tizenkét jelöltjét üttötte Mária lovagjaivá *Hippich* István S. J. házfőnök, hogy majdan az életben is bátor lovagokként oltalmazzák Mária országát. — Az ifju kongreganisták a püspöki konviktus udvaráról zászló alatt vonultak át az avatás színhelyére. — Az ünnepség első részét a házfőnök lelkes beszéde képezte, melyben az ifjakat szívök legdrágább kincsének, égi Pátrónájuk legékezebb erényének, a szt. tisztaságnak oltalmazására buzdította. — Azután következett a megható avatási szertartás, melynek sikerült énekrészeit Méder Mihály konviktus énektanár vezette. — A lelkes kis ünnepélyt az ifju leventék tüzes zászlódala zárta be. — D. u. 5 órakor a fiatal hajtások helyén erős tölgyek övezték a Kálvária-templom kis oltárát. — A férfi kongregáció 9 új tagot nyert *Bossin* János, *Gecse* Mihály, *Holló* András, *Jakab* Mihály, *Lechner* János, *Lengyel* Ferencz, *Molnár* Pál, *Skrabatovics* József és *Szücs* Miklós személyében. — Az ünnepi szt. beszédet *Bodnár* Gáspár tanítóképző-intézeti tanár tartotta, a ki lelkesen és valóban lebilincselő módon az ő ismert zamatos előadásával örömeinek adott kifejezést, hogy a társadalom jelen isten elen irányzatával szemben a kereszt és Mária-lobogó alá egyszerre számosabban gyülekezik a katolikus munkás emberek lelkes csapata, hogy Istenért és hitükért sikra szállva, otthon és a mindennapi életben másoknak például szolgálva, Mária szolgálóiként éljenek és haljanak. — Éreztük, hogy a munkásnépet igazán szerető szív szólott belőle. — A szép beszéd hatása alatt a 9 új kongreganista a férfi szív erős meggyőződésének hangján esküdött a szt. Szűz zászlója alá. — Valóban megható volt ott látni azt a 9 meglelt embert, amint a gyermekded szeretet és egyszerűség szavával Máriát Urnőjüknek, Szószólójuknak és Anyjuknak választották. — Vajha több helyen és többen követnék nemes példájukat, bezzeg újra eledne korunk pislogó hitvilága, s nem kellene akkor a társadalmi bajok más erőszakos orvoslási módjáról gondolkodni!

A bezárt iskolák. A vörheny még most sem hagyott alább, noha minden védelmi eszközt érvényesítettek terjedésének megállítására. Emiatt az elemi iskolák is zárva maradnak, s már husvét előtt nem is tartatnak előadások.

Erdőégés. A város tulajdonát képező, fiatal fákkal ültetett Csererdő a mult héten leégett, minek következtében mintegy 7000 korona kára van a városnak. A rendőrség erélyesen kutatja a tűz keletkezésének okát, s már eddig sikerült megállapítani, hogy gyújtogatásból eredt.

Betörés. Hétfőn virradóra három jómadár betört *Gertner* Ferencz kalapos rak-tárába és onnan 20 kalapot, meg egy bundát elemelt. A rendőrség még az nap eleszte őket *Ember* Miksa, *Kinsler* József és *Mundák* József csavargók személyében, kiket át is szolgáltatott a kir. ügyészségnek.

Felvétel katonai intézetekbe. A honvédelmi miniszter pályázatot hirdetett, hogy

akik gyermekeiket katonai nevelő-intézetekbe óhajják felvétetni, idejekorán adják be kérvényeiket. A katonatiszti árva fiúk, a katonai reáliskolák, a katonai akadémiák és a katonatiszti leányok nevelőintézetében jönnek helyük üresedésbe a jövő tanév kezdetén. Bővebb felvilágosítást lehet nyerni a városházán a katonai ügyosztálynál.

Eltűnt leány. Csathó Sándor, a szatmárhegyi vasutnál alkalmazott hivatalnok 16 éves Szeréna nevű leánya a szülei házáól nyomtalanul eltűnt, s a legszorgosabb kutatás dacára sem tudnak nyomára találni. A rendőrség országos köröztesét is elrendelte, de mindeztideig semmi jel nincs, melyből a fiatal leány eltűnésének körülményeire a legkisebb következtetést is lehetne vonni.

Öngyilkos nyomdász tanuló. Morvai János nyomdájában dolgozott Gottlieb József mint tanonc. Csecsemő korában egy utca szegletén szedték fel pólyákba takarva. Bevitték a lelenczházba, s itt nevelték fel. Mikor abba a korba jutott, hogy már megkeresheti élelmét, Morvai János vette magához és ki akarta tanítani a nyomdász mesterségre. Érzékeny lelkületű gyermek volt, ez magyarázza meg, hogy ily könnyen vetette el magát az életet. A mint mondják, egy villany-lámpást tört el, a büntetéstől való félelem a kert lugasába vezette, ahol felakasztotta magát. Mikor rátaláltak, már meg volt halva.

Megugrott család. Róth Miksának borkereskedése volt Szatmáron. Hitelezők jóvoltából nyitotta és tartotta fenn üzletét, mely a körülményekhez képest elég jól ment neki. Róth azonban egyszerre gazdag ember akart lenni, s megszabadulni adósságaitól. Egy szép napon eladta üzletét, s a pénzzel, mint aki jól végezte dolgát, elvitorlázott. Lehet, hogy most már Amerika partjain szivja a friss levegőt. A rendőrség mindenütt körözi.

Halestély. Szombaton este a kath. kázinóban 1/2 8 órakor ismét halestély lesz. Annyira kedveltek és látogatottak ezek az estélyek, hogy bizonyára most is igen szép számmal fognak részt venni a tagok. A vasora két fogásból, halászléből és turóseszszából áll, s ára egy korona.

Sztrájk. A kőműves- és ács legények béremelést és munkaidőleszállítást kértek s mert munkaadóik ezt teljesíteni vonakodnak, kimondták a sztrájkot s már több nap óta az összes állami iskolák építkezésénél szünetel a munka. Tegnap is kísérletet tettek a békülésre, de az még mindig nem sikerült. Részünkről kívánatosnak tartjuk, hogy a munkások követeléseit méltányoltassanak és az ügy kiegyenlített nyerjen.

Mindenki tudja, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelek és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. — Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

Utolsó szini előadásul f. hó 6-án, a karszemélyzet jutalomjátékául kerül színre a „Czigány” népszinmű. Működvelők s vendégek is fognak közre működni; reméljük, hogy a szintársulat névtelen katonái, az állandóan robotoló karnak nem lesz oka panasza, hisz már azért is zsuffolt házra van kilátás, mert ez az — utolsó előadás.

Vendégszereplés. Török Irma a Nemzeti színház ifjú művésznője a hét folyamán vendégszereplni fog színházunkban és pedig az Egérben, Proletároknak a Komédiásokban fog fellépni.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a Ferencz József keserűvíz valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és emlitésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjünk határozottan Ferencz József keserűvizet.

Európai gyökeres és sima nemes vesszők a legolcsóbb árban, fajtisztán, igen szép, gyökeres, jégverés és más hibától mentes a legkiválóbb negyvennégy bor- és csemege-faj. Kétéves gyökeres vessző százhuszezer. Egyéves gyökeres hatszázezer. Sima ötszázezer, gyökeres fásoltvány nyolcszázezer. Sima zöld oltvány négyszázezer. Színes fénynyomatu díszes árjegyzéket bárkinek is ingyen és bérmentve küld az „Érmelléki első szőlőoltvány telep”, Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid, melynek lapunk mai számában megjelent hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

Mily bajban szenvedő fordul az eredmény legnagyobb kilátásaival a Ferencz József keserűvíz természeti gyógyszeréhez? Oriási tömege az a dolgozó emberiségnek, akár szellemi vagy kézi munkával foglalkozzék, melynek visszás reakényszerített életmódja folytán akár az emésztésben, akár egyáltalán a legfontosabb szervekben érzett zavarok miatt panaszra van oka. De azon szegény gazdagok is, a kik az asztal örömeiből nagyon sokat élveztek, s ezért elhályasodással fenyegettetnek, mindig a biztos, bétürléseket hatványozó Ferencz József keserűvízhez menekülnek. Ez esetben elődeinknél részben növényi, részben műteges könnyebbítő szerek, s ezek közt nem ritkán igen költségesek voltak kéznél. E szerek gyakran valamely gonosz következménnyel káros visszahatással voltak összekötve. A Ferencz József keserűvíz e szereket természetes, erőteljes oldó ereje folytán oly zavaroknál, melyek vérbőség és emésztési hibák folytán jöttek létre, tulszárnyalta már. Mint normális adag elégséges egy boros pohár = 150 grammnyi vízzel, reggel éhgyomorral, a víz hőmérséklete ne haladja meg a 12 R. fokot, de ajánlatos külön kóros esetekben az orvos urak tanácsát igénybe venni. Bár milyen különbözők is a szenvedések, melyekkel a természet az ő kedvencét, az embert meglátogatja, egyuttal kevés megbetegedésre alkotott olyan könnyű különleges gyógyszerközt, mint a milyet a Ferencz József ásványvíz képez, mely általános kedveltsége és használata miatt most már mindenütt, még távoli világrészekben is könnyen megszereshető.

SZÍNHÁZ.

Folyó hó 24-én *Kubesch* Richárd karmester jutalomjátékául a *Virágcsata*, 26-án *Holéczy* Ilona jutalomjátékául *Halálos csönd*, 28-29-én a nagy érdeklődéssel várt premier: *Bob herceg* adatott elő.

Halálos csönd Echezaray legújabb, de kevésbé sikerült drámáján még mindig meglátszik a művészi alkotás. Erőteljes jellemzés, hatalmas drámai jelenetek tették próbára színészeinket, kik ezuttal igazán dicsérettel oldották meg nehéz feladatukat. *Holéczy* drámai művészetének egész erejét kifejtette

s oly finom kidolgozásban mutatta be Augustias szerepét, hogy ezzel a játékkal is teljesen kiérdemelte azt a sok esokrot, virágcsot, aranymonogramot és egyéb ajándékot, amivel kedvencét a közönség ez alkalommal is elhalmozta. — *Bátossy* méltó partnere volt nagy tanulmányra valló gondos alakításával. *Szentes* az agg tábornok kiváló alakításáért teljes elismerést érdemel. Jók voltak még *B. Polgár Fáni*, *Étsy* és *Bera Rózi*.

Bob herceg, *Martos* és *Bakonyi* 3 felvonásos operettje, mely a fővárost úgy, mint a vidéket egy csapásra meghódította kedvesdallamával, már napokkal az előadás előtt *Szatmárt* is lázba hozta. A premier előtt jobb jegyet kapni már alig lehetett. A színházat a legelőkelőbb közönség töltötte meg. Azt a nagy érdeklődést különben a *Bob herceg* nemcsak a fővárosban elért közel századik előadásának köszönheti, hanem különösen népszerűvé vált dalainak.

Meséje egyszerű. *Bob herceg (Lónyay)* nevelőjével (*Szentes*) London utcáin, kocsmáiban csatangol s megismerkedik *Annie*-vel (*Juhász Ilonka*), kivel megszeretik egymást s anélkül, hogy ezek tudnák, hogy *herceg*, egymásnak ígérkeznek; *Annie* válegényét, a *fodrászt (Boda)* folyton kijátszák s midőn végre *Bob tróura* kerül, a neki szánt *hercegnő* helyet elveszi *Annie*t.

A darab versezete könnyed, csengő, szövege szellemes, dalai fülbemászók.

Lónyay Piroskát még egy szerepében sem láttuk ilyen kedvesnek; *Juhász Ilona* megragadta a közönséget remek dalaival. *Szentes* rendkívül ügyes és humoros volt, kupléival nagy hatást ért el. Kiválóak voltak még *Boda*, *Ferenczy*, és *B. Polgár Fáni*.

Ingyen és bérmentve kap

mindenki egy kezelési könyvecskét, melyből bárki képes

legfinomabb Liköröket és Rumot

hideg uton minden készülék nélkül még a legkisebb mennyiségben is országsszerte ismert arómáimmal előállítani.

WATTERICH A.

Bupapest, VII., Dohány-utca 5. sz. alatt

HIRDETÉSEK

jutányos árban vétetnek föl

a

kiadóhivatalban.

Szt.-Anna

malátalikör

malátakeresü

malátacakes

a legjobb és legegészségesebb üdítőital kellemes ízű és zamatu

kiváló gyomorerosító, turistáknak és vadászoknak kedvenc és nélkülözhetetlen itala

kitűnő táp- és tea-sütemény, elsőrendű tanárok és orvosok ajánlják.

Főnti készítmények mind tiszta malátával készülnek, kitűnő minőségűek, élvezetük kellemes és hatásban felülmúlnak minden ilyenmű gyártmányt.

Kapható csakis eredeti csomagolásban Szatmáron:

Kaufmann Ignác, Roosz Mihály, Mert István, Szentpétery M., Wallon H. Fia cégégnél. 1-3

Olcsó pénz.

Birtok parcellázás!

Tulajdonos **Debreceni Első Takarékpénzár** megbízása folytán rendkívüli kedvező fizetési feltételek mellett **f. évi használatra bérbeadjuk vagy eladjuk**

holdankinti parcellákban

Nagy Ar községben (f. gyarmati járás) levő I. oszt. szántó és kaszálóból álló mintegy

1400 holdas nemesi birtokot,

(legmodernebb emeletes kastély, kiválóan gondozott park és gazdasági épületekkel.) -- Venni vagy bérelni szandekozók forduljanak levéltel vagy személyesen nagyari, fehérgyarmati vagy szatmári irodánkhoz.

Ezzel kapcsolatosan értesítjük a n. é. közönséget, hogy **buda-pesti és külföldi első rangu pénzügyintézetnél 15-70 évig terjedő**

olcsó törlesztéses kölcsön

kapható 600 koronától a legmagasabb összegig, első és második helyen a legrövidebb idő alatt oly kedvezményrel is, hogy **az adós elhalálozásával tartozása is megszűnik és az örökös tehermentes birtokhoz jut.** Meglevő terhek is átváltoztathatók ezen kedvezményes kölcsönre és esetleg **nagyb-összege.**

Ügyfeleink kívánatára felvettük továbbá üzletkörünkbe az alábbi ügyletek lebonyolítását is:

- 1) Szerezzünk olcsó személyi és váltóhitelt.
- 2) Elvállaljuk birtokok parcellázását, birtokok és házak eladását, vételét, bérbeadását és bérbe vételét.
- 3) Nyilvántartjuk a felsorolt kereskedelmi ügyekben a keresletet és kínálatot.

Neuschlosz Testvérek

törvényszéki bejegyzett cég, **BANK-BIZOMÁNYOSOK.** Szatmári iroda: Arpád-utca 20. Telefon sz. 16.

Olcsó pénz.

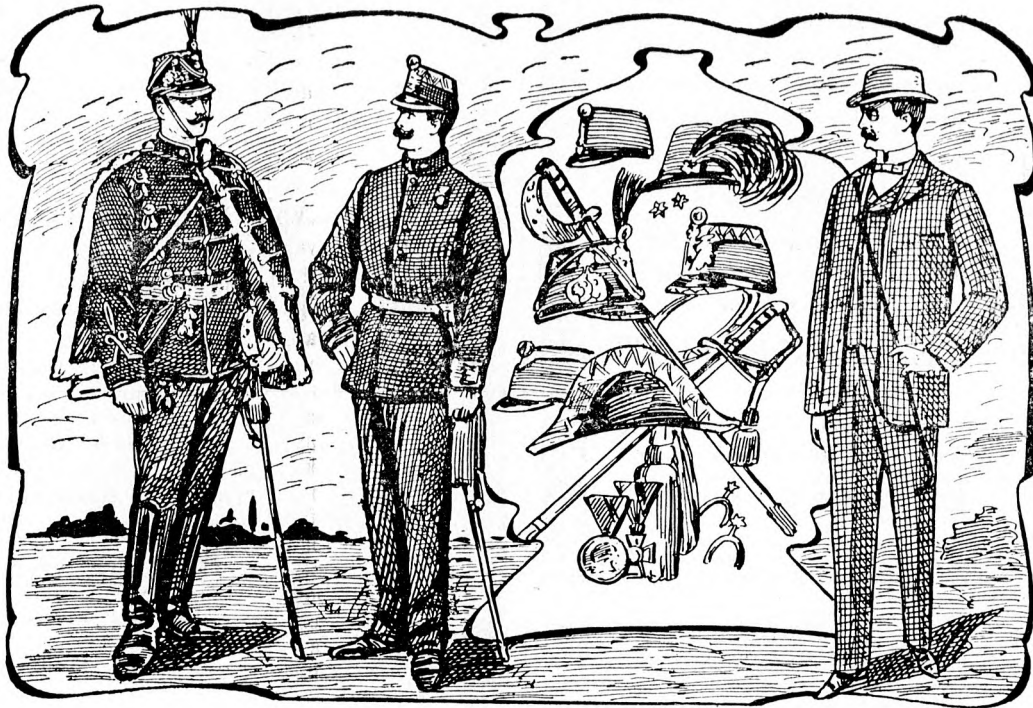
== KIADÓK ==

a Deákteri kanonoki lakás alatt levő üzlethelyiségek a Széchenyi-utca 13. szám alatti (Günther-féle) ház.

Értekezhetni az alapítványi pénztárnál.

INGLIK JÓZSEF

polgári, papi- és egyenruha-üzlete
Szatmáron, Deák-tér, (Városház-épület).

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű *polgári öltönyöket, papi reverendákat;* mindennemű öltöny készítésnél a fősulyt az *elegáns szabás és finom kivitelre* fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállitmányaim valódi színe és tartósságáért.

Állandó nagy raktár honi és angol gyártmányu szövetekben. Első-rangu egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem *nagy forgalma* által áruimat *olcsóbb ár mellett* szállithatcm, mint bármely más cég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltetnek.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésére fogok szolgálni.

Maradok kiváló tisztelettel:

INGLIK JÓZSEF

szabó-mester,

Árjegyzék.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMŰEK ÜZLETÉBŐL
Szatmár, Széchenyi-utca sarkán.

Helybeli megrendelések hazaszállítva.

Az árak változás esetén kötelezettség nélkül készpénz, vagy utánvétellel értendők.

5 kilós postarendelmény pontosan eszközöltetik.

Friss husok.		Füstölt áruk.	
frt.	kr.	frt.	kr.
1 ko. I. Marha hus	52	1 ko. debreczeni páros	90
" " Sertés "	60	" " Lengyel kolbász	80
" " Borju "	56	" " Sonka kolbász	80
" " Bárány "	—	" " krakói "	80
" " Juh "	—	" " Krinolin "	80
" " Friss háj olvasztani	76	" " Parizer "	80
" " " szalona "	72	" " Máj sajt "	80
" " " bőr nélkü "	72	" " Disznófej sajt "	64
" " Friss kolbász bors.	—	100 pár Virslí tormás	5
" " fok. czitr.	64	100 pár frankfurti	8
" " Friss zsir	84	100 drb. Salvaládé	5
1 ko. Szalámi	180		
" " füst. magyar kolb.	90	1 ko. Sonka pácizolt	1
		1 ko. Sonka csont nélkül	1 10
		" " " kifőve	2
		" " Császár hus bőrrel	80
		" " Karaj bőr nélkül	80
		" " Lapoczká és oldal	72
		1 ko. Pácizolt nyelv	1
		1 drb. Sertés nyelv	20
		1 ko. Tepertő	60
		Szalonák.	
		100 ko. Fehér szalona	80
		1 ko. Paprikás stráf	90
		" " Kolozsvári szelet	90
		" " Füstölt szalona	88

Tisztelettel

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

PÁZMANY-SAJTÓ KÖNYVNYOMDA

SZATMÁR, Rákóczy u. 25.

Készít mindennemű nyomdai szakoa vágó munkákat a **legjutányosabb árak** mellett.

Vidéki megrendeléseket azonnal készít s továbbít.

EGYHÁZI, ISKOLAI nyomtatványokból NAGY RAKTÁR. IRODAISZEREK s PAPIROK a **LEGOLCSÓBB ÁRON** szerezhetők be.

Ugyanitt rendelhető meg a **„HETI SZEMLE“**

politikai lap is, melynek előfizetési ára egész évre **6** kor. Tanítók- és Iparosoknak **4** kor.

Hirdetések jutányosan vétetnek fel.

és szájviz.

Fogorvosi műtermem

(Hám-János-utca 1. sz. a színház mellett) újra rendezve, készítek: **egyes fogakat, teljes fogsorokat kaucsuk és arany foglálványon.**

!!! Kívánatra szájpad nélkül !!!

Porcellán, arany, platin és cement tömést,

arany fogkoronákat.

Foghuzás a legujabban feltalált szerekkel teljesen fájdalom nélkül. Rendelek d. e. 8 órától d. u. 5-ig.

Albisi **Bakcsy Domokos**, orvos-fogorvos.

és szájviz.

Tüzifa-eladás.

2 éves vágásu **első rendü**

hasáb-, eser-, bükk- és gyertyán

köbméterje:
a Sz.-Gözfürész melletti raktárban — 5.35
házhoz szállítva — — — 5.75
10 köbméter vételnél a raktárban 52 kor.
" " házhoz szállítva 56 "

Legkevesebb 2 köbméter szállítható.

Megrendelhető a **Szatmár-erdői h. é. vasut üzletkezelőségénél, Szatmár, Deáktér 24 sz. és a Szatmár-Németi-i ipari hitel-szövetkezet árucsarnokában Deák-tér 5. sz.**

Őszi és téli idény!!

PÁSKUJ IMRE

Szepességi gyepen fehérített len-vásznak, damaszk asztal- és ágyneműk gyári árakban, valamint szepes-iglói pamutvásznak és sifonok. Erdélyi gyapjuszövetek férfi öltözetekre, tavaszi, nyári, őszi és téli női és férfi felöltőkre való kelmék.

HAZAI IPARCSARNOKA
SZATMÁRON.

Saját készítményü fehérneműim az ezredéves országos kiállításon jeles munka, versenyképesség és új iparág fejlesztésért milleniumi éremmel kitüntetve.

♀ Női, férfi, leány- és fiu-fehérneműek gyára. ♂

Nagy raktár a híres pécsi keztükből, női derékfűzőkből (Miederekből) nemez-kalapokból, sapkák, női muffok és gallérok, divatos nap- és esőernyők, nyakendők, gallérok, kézelők stb.

Székelyföldi és bánati házi iparcikkék. Szőttes női és férfi mosókelmék, minden fajtájú **divatos női ruhakelmék**, reverendaanyagok férfi és gyermek posztó-kalapok, kassai harisnyák, kötött keztüik, budai és székesfehérvári kékfestő és minden színü divatos erettonok, vollek, zefírek és battistok; kalotaszegi „varrottások”, bánati e. zékely kötények, függönyök, ágy- és asztalterítők, kezdett munkák nagy választékban, szőnyegek, paplanok, pokróczok matrácok stb. stb.

Teljes menyasszonyi kelengyék

legszebb kivitelben a legrövidebb idő alatt készíttetnek.

Női és férfi ruhák és fehérneműek varratását vállalom.

Mintákat és árjegyzéket vidékre

bérmentve küldök.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vörösskereszt“-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Bologne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Wallergasse 1. Bécs, IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, eügulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben szövetek méter száma is eladatnak.

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után o lesón szállíttatnak
Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

